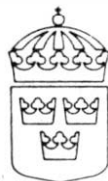

Motion till riksdagen

1988/89: Ub210

av Lars Sundin (fp)

Reglerna om behörighet för lektorstjänster i gymnasieskolan

Mot.
1988/89
Ub210-216

Enligt riksdagsbeslut från 1964 skall 45% av gymnasiets lärare på 3- och 4-åriga linjer vara lektorer. Idag är situationen den att bland tjänsterna i allmänna ämnen på dessa linjer endast 32% är inrättade som lektorstjänster. I stället för de 1 794 lektorstjänster som f.n. finns inrättade i allmänna ämnen skulle, om riksdagsbeslutet från 1964 fullföljts, det funnits ytterligare ca 700. Av de nu inrättade allmänna lektoraten är ca 30% vakanta. På de besatta lektoraten är innehavarna dessutom till 17% tjänstlediga. Långt färre än hälften av de lektorer i allmänna ämnen som skulle finnas i gymnasieskolan enligt beslutet 1964, finns alltså idag. Medelåldern för dessa ligger mellan 55 och 60 år. Flertalet av dem är filosofie licentiater enligt den studieordning som upphörde 1969.

Professorerna i engelska i Lund Jan Svartvik och Sven Bäckman har i Skolvärlden 25/1987 redogjort för lektorssituationen i engelska, och de konstaterar därvid att nyproduktionen av lektorer omfattar mindre än 10% av behovet. Situationen i engelska är inte unik. Lektorsföreningens ordförande Conny Carlsson menar i Skolvärlden att lektorn är på väg att gå samma öde till mötes som dronten!

Det är för den initierade uppenbart, att det faktiskt behövs en del tjänster i gymnasieskolan, där innehavarna har mer omfattande kunskaper i sitt ämne än "normalt". Pedagogik och ambition är inte alltid tillräckligt.

För den som delar denna insikt och är angelägen att söka behålla kvaliteten i gymnasieskolan, är det naturligt att fråga sig, vad som kan göras för att ändra sakernas nuvarande tillstånd och stimulera rekryteringen av lektorer.

När det gäller tekniska och ekonomiska lektorat har alternativ rekrytering sedan länge praktiserats. Kravet på ovillkorlig forskarutbildning har där bortfallit och ersatts av alternativa kvalifikationer, t.ex. kvalificerad näringslivspraktik. Praktiskt taget alla lektorer i ekonomiska ämnen och tre av fyra i tekniska ämnen saknar idag forskarutbildning. Där ser rekryteringen följaktligen helt annorlunda ut. 42% av tjänsterna i ekonomiska och 50% av tjänsterna i tekniska ämnen på gymnasieskolans 3- och 4-åriga linjer är idag inrättade som lektorstjänster.

När det gäller allmänna lektorat är sådant av naturliga skäl inte aktuellt, men här har vi en värdefull tillgång som idag inte ianspråkades i de nya licentiaterna, som tyvärr i en strid ström lämnar skolans värld. Detta är personer, som kompletterat sin akademiska grundutbildning med ytterligare två års studier – i vilken ingår en vetenskaplig uppsats av mellan 20 och 40 poängs omfång – men vars kvalifikationer idag inte alls ianspråkades av

skolan. De äger alltså just den vidareutbildning, som utredningen inför det nya gymnasiet vid mitten av 1960-talet sade sig kräva av framtida gymnasielektorer. I Norge och Danmark ger utbildning av motsvarande längd (kand. real. och cand. mag.-examina) behörighet för lektorstjänster i viss utsträckning tjänstgör som lektorer i den svenska gymnasieskolan, främst i naturvetenskapliga ämnen. När riksdagen 1977 gav universiteten rätt att inrätta nya licentiatexamen talades i debatten just om skolans behov av denna. Professorerna i engelska i Lund ovan pläderar för en tvåårig påbyggnad till grundexamen som en kvalitetsmässig rimlighet för gymnasielektorat.

Det vore enligt min mening rimligt att, därest ingen behörig licentiat av den gamla studieordningen sökte ett utlyst lektorat, en licentiat av den nya studieordningen skulle kunna förklaras behörig till detta, förutsatt att han uppfyllde krav på väl meriterad tjänstgöring som lärare av t.ex. 10 års längd.

Skillnaden i omfång på den gamla och den nya licentiatexamen är ett års studier:

Genom att under vissa villkor ge nya licentiat behörighet till lektorstjänst kunde flera fördelar uppnås:

1. man skulle kunna hejda avhoppet av licentiat från gymnasieskolan, som redan är och i framtiden ännu mer blir ett stort problem,

2. man skulle kunna besätta en mängd nu ständigt obesatta lektorat, vilket tillförde gymnasieskolan kunskap och blev till fördel för undervisningens standard,

3. man skulle kunna åstadkomma en *realistisk* karriärmöjlighet med pedagogisk inriktning för gymnasieadjunkter,

4. man skulle kunna ställa samma utbildningskrav på gymnasielektorer som i Danmark och Norge,

5. man skulle övervinna en del osmakliga problem inom det nuvarande systemet, t.ex. att en civilingenjör på kemilinjen är behörig till ett kemilektorat, medan en licentiat i kemi från naturvetenskaplig fakultet inte är det – trots ett års längre utbildning.

Många ambitiösa unga adjunkter skulle se den nya licentiatexamens villkorliga behörighet för lektorat på gymnasieskolan som något mycket positivt och att denna möjlighet i många fall skulle få dem att välja fortsatt pedagogisk karriär istället för att lämna skolan. Objektivt skulle gymnasieskolan definitivt tillföras kunskap genom att genom årtionden obesatta lektorat blev besatta. För att inte irritera de gamla lektorerna kunde, eller t.o.m. *borde*, till kravet på licentiatexamen enligt nya ordningen vara fogat ett krav på lång, kvalificerad pedagogisk gärning. Alternativet torde vara att lektorsinstitutionen i allmänna ämnen inte existerar om femton år.

Hemställan

Mot. 1988/89

Ub210

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lektorstjänster under vissa förutsättningar skall kunna tillsättas med personer med licentiatexamen.

Stockholm den 18 januari 1989

Lars Sundin (fp)